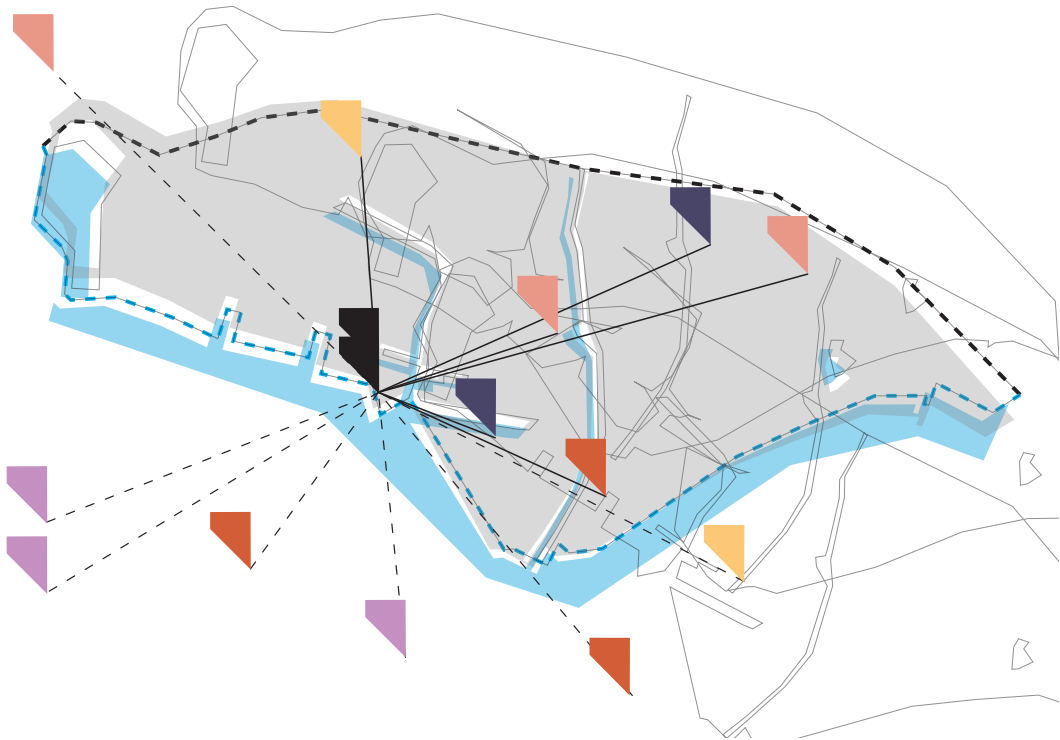

NIEUW DAKOTA

Inhoud

Verantwoording bestuur
Nieuw Dakota in het kort
Hoofdstuk 1: Missie en doelstellingen
Hoofdstuk 2: Gerealiseerde projecten en activiteiten 2019
Hoofdstuk 3: Publieksbenadering
Hoofdstuk 4: Positie in de stad, culturele keten en samenleving
Hoofdstuk 5: Ontwikkeling financiën en toelichting balans

Bijlagen

- Samenvatting punten verleningsbeschikking AFK
- Radicale Gastvrijheid, door Tanja Karreman in: NDSM-Open, 2019
- Gender Monologues, openingspeech Chris Keulemans
- Nieuw Dakota in beeld*
- Jaarrekening 2019 Stichting Nieuw Dakota*

* = losse bijlage

Verantwoording bestuur

2019 was een bewogen jaar waarin we onze translokale missie weer beter op de kaart zetten. Een citaat over het translokale uit de verantwoording van 2018 leest met de ogen van nu als een voorspellende analyse van de tijd waarin we leven: *"meer dan ooit is het nodig dat de cultuur een spiegel voorhoudt aan de samenleving over wat zij ziet in de ontwikkeling daarvan. Aan de ene kant zien we de ultra globalisering die allerlei effecten heeft in hoe mensen met elkaar verkeren, hun levens inrichten en verwachtingen hebben over de toekomst. Aan de andere kant herkennen we steeds meer de kracht van de lokale gemeenschap. De sterkste binding vinden we met elkaar, in elkaar en onze lokale groepsverbanden. Tegelijk, doordat de wereld zo klein is dankzij de viraliteit en de open grenzen, herkent men in de ene lokale kring hetzelfde om zich heen als in een andere aan de heel andere kant van de wereld."*

Terugkijkend op 2019 vanuit de wetenschap dat Covid19 de wereld de afgelopen maanden totaal heeft getransformeerd, is een bijzondere exercitie: het lijkt zo lang geleden dat de deuren gewoon open waren, dat er nog geen 1,5 meter samenleving bestond en dat we met zijn allen genoten van het artistiek-sociale netwerk dat Nieuw Dakota is, met overvolle openingen, terwijl mensen op straat tot laat genieten van de ondergaande zon en van elkaar; kinderen die werk maken en veel bezoekers die kind aan huis zijn. 2019 lijkt als van een andere tijd, een andere wereld. En met de voorspellende translokale analyse in het achterhoofd, was het onmiddellijk duidelijk wat ons dit voorjaar te doen stond: verslag doen van deze bijzondere tijd en kunstenaars en publiek een digitaal podium bieden. Als een van de eerste instellingen in Nederland begonnen we op 18 maart met de open-call, die resulteerde in de Corona-Archives.

Maar eerst dus nog 2019! Het was niet in de laatste plaats een bewogen jaar vanwege pijnlijk komen en gaan: we namen afscheid van programmalid Mique Eggermont, die op 17 september overleed. We zullen haar scherpe blik en kritische rol in de programmaraad enorm missen. Last but not least, kondigde Agnes Voskamp haar vertrek aan. Agnes Voskamp werkte zes jaar lang als vaste projectmedewerker van Nieuw Dakota en vormde daarmee een onafscheidelijk duo met Tanja Karreman. We wensen haar zoveel succes met de door haar ingeslagen nieuwe weg!

2019 was ook het jaar waarin het langlopende onderzoeksproject Far-Off nearby, waarvoor Maarten Doorman het jaar ervoor het inmiddels spraakmakende essay schreef over het translokale in de kunst, tot een tentoonstelling kwam met de resultaten van het onderzoek naar het onzichtbare Noord, van taalscholen in Molenwijk tot barricadewoorden in Florardorp.

Een van de hoogtepunten was Gender Monologues van Diana Blok, met een indrukwekkende installatie waarin 12 acteurs in de huid kropen van een favoriete persoon van de andere sekse, raakten we de harten van onze bezoekers. Ook legde we in 2019 de kiem voor het gezamenlijke initiatief Maakstad MadeUpNorth aan de Van Riemsdijkweg en cultureel maatschappelijk as. In 2019 werd Nieuw Dakota door Voor de Kunst geselecteerd om deel te nemen aan City Crowd Company. Deze zeer geslaagde crowdfunding gaf een enorme impuls aan het streven naar structurelere vormen van private financiering. Het bood ons tevens de kans om de club van 500 weer uit te breiden en aan te vullen met nieuwe donateurs, als ongein proces.

In de samenwerking met andere partners in Noord en op de werf en in de stad, signaleerden we het afgelopen jaar een nieuwe elan; vanuit een gedeeld gevoel van saamhorigheid, aangespoord door het translokale concept en een open houding vanwaaruit Nieuw Dakota aan velen een culturele thuishaven biedt. Dit nieuwe elan wordt mede aangewakkerd door het enthousiasme van bezoekers; er lijkt grote behoefte aan culturele plekken die nieuwe perspectieven bieden om met de complexiteit van de maatschappij om te gaan. Nieuw Dakota zal dan ook blijvend inzetten op het betrekken van een breder publiek, om de noodzaak van een gemeenschappelijk verhaal. De opgebouwde positie in de kunst en de geografische ligging die ons aan Amsterdam-Noord bindt, bieden voldoende ingrediënten om door te groeien, zichtbaarder te worden, en meer publiek uit Noord, de stad en daarbuiten te bereiken.

Nieuw Dakota verbeeldde in 2019 wederom een droom over de plek die ze wil zijn; het bevragen van die droom maakt deel uit van onze dagelijkse praktijk. Dit pakket van wensdenken enerzijds en de praktische vragen en consequenties en invulling ervan zijn bepalend voor de dynamiek van Nieuw Dakota. Het bestuur is trots op de energie die we telkens weer genereren, onder kunstenaars, publiek en partners, waardoor we het onmogelijke realiseren. We zijn trots op het resultaat over 2019 en hopen ook de komende jaren de zoektocht naar talent, kwaliteit en translokaliteit voort te kunnen zetten. We danken iedereen die Nieuw Dakota mee mogelijk maakt!

Lex Brans, voorzitter bestuur
Amsterdam, 1 juni 2020

Nieuw Dakota in het kort

Nieuw Dakota is een ruimte voor kunst en voor mensen. Deze plek aan het water op de voormalige NDSM-werf, met de dagelijkse stroom van duizenden mensen op de pont, is al ruim acht jaar een dynamische bron van inspiratie voor velen. Met bescheiden middelen werken we pragmatisch en professioneel aan een translokale droom: het verbinden van het lokale met het globale; het kleine met het grote. Tentoonstellingen, performances, (educatie)workshops en interventies wisselen elkaar af in een gevarieerd palet aan activiteiten voor een divers publiek. We bieden ruimte aan een ander verhaal, andere culturen, experimentele werkvormen en eigenzinnige makers. Presentaties, installaties en tentoonstellingen variëren in bereik en toegankelijkheid; van experimenteel tot publiekstrekker. De zoektocht om samen vorm te geven aan een idee, en dromen werkelijkheid te laten worden, onderscheidt ons. Mede dankzij de inzet van vrijwilligers, betrokken partners en getalenteerde stagiairs biedt Nieuw Dakota een doorlopende programmering, verbinden met de openbare ruimte, het publiek en partners in de stad en in Amsterdam-Noord. Het historische scheepvaartverleden van industrie en ambacht, de ontwikkeling van het gebied als 'creatieve hotspot' tot aan het recente toekomstperspectief van grootschalige nieuwbouw, vormen een inspirerende en dynamische context.

I. Missie en doelstellingen

De missie van Nieuw Dakota is een plek te creëren waar de verbondenheid van het lokale en het mondiale getoond, bespreekbaar en beleefbaar wordt gemaakt. Een plek vanwaaruit oud en nieuw, dichtbij en ver weg, heden en verleden, laag en hoog, arm en rijk, zich verbinden om samen een stap zetten naar een toekomst en nieuwe betekenis te formuleren. De ambitie is een vrije ruimte in de stad te creëren, waar plek is voor experiment en een ander geluid. Nieuw Dakota biedt een podium aan kunstenaars en curatoren die een ander verhaal vertellen en een ander perspectief tonen.

In de programmering komen de doelen van Nieuw Dakota samen:

1. **samenwerken** met culturele partners op lokaal, nationaal en internationaal niveau;
2. **kwalitatief hoogwaardige** tentoonstellingen maken;
3. een podium geven aan **talent**;
4. **verbinden** met publiek;
5. **tussenruimte** bieden en maken

Gerealiseerde beleidsvoornemens 2019

Met onze non-stop programmering zijn de primaire doelstellingen neergezet met een volwaardige organisatie inclusief een goed lopend educatieprogramma. Met 29 tentoonstellingen in drie jaar, en evenveel recensies in regionale en landelijke media, gemiddeld 6 publieksactiviteiten rondom iedere tentoonstelling, en rond de 750 schoolkinderen per jaar heeft Nieuw Dakota de beleidsvoornemens ruimhartig neergezet. In de afgelopen jaren werkten we met minstens 50 verschillende partners. Er zijn meer activiteiten en publieksprogrammering gerealiseerd dan gepland. En tal van initiatieven beproefd om contact te leggen met bewoners, maatschappelijke initiatieven, scholen en instellingen in Amsterdam Noord. Het publieksbereik steeg licht van 10.000 naar 13.000 bezoekers, het publiek op locatie in de wijken en in de openbare ruimte niet meegeteld. We zijn trots op ons educatieprogramma voor PO en VO en in het bijzonder op op het buitenschoolse opvang programma met BSO Elzenhagen. Doordat kinderen regelmatig terugkomen leren ze Nieuw Dakota goed kennen, voelen zich er thuis en is er ruimte voor verdieping.

Er zijn (altijd) dingen die beter kunnen, zoals de (online) zichtbaarheid, uitbreiden van publieksbereik, deskundigheidsbevordering en het opbouwen van structurele financiers (Club van 500) en sponsors en het genereren van commerciële activiteiten. Het een en ander vereist ook dat we ruimere middelen hebben en meer uren kunnen inzetten. De verschillende governance codes en het verdeelvraagstuk in relatie tot capaciteit blijft een punt van aandacht. Financieel is meer stabiliteit wenselijk, zodat werknemers en kunstenaars voldoende financieel gecompenseerd en gewaardeerd worden.

Stand van zaken te realiseren doelstellingen

Fysieke en digitale zichtbaarheid

Om de specifieke doelstellingen voor 2019 te realiseren, is een plan voor meer zichtbaarheid en professionalisering opgesteld getiteld WIJ ZIJN HIER, een 'injectie' ten behoeve van het bereik van een breder publiek in Noord door verbetering van de digitale aanwezigheid en fysieke zichtbaarheid, inclusief

aanbevelingssysteem, vernieuwde website en publieksonderzoek. De uitvoering ervan verloopt in fasen gekoppeld aan financiële haalbaarheid. De koppeling van meer zichtbaarheid, zowel fysiek als digitaal heeft onze blijvende aandacht. De realisatie van de Corona-Archives in 2020 heeft inmiddels voor een doorbraak gezorgd op het gebied van professionaliseren data en digitaliseren van de programmering.

Agenderen van de positie en betekenis van culturele instellingen

De agendering van de positie en de betekenis in de stad en als onderdeel van een cultureel en publiek netwerk heeft onze doorlopende aandacht. We maken deel uit van het werkverband MOKUM

Gezondere balans en buffer en Opbouwen van Club van 500

De succesvolle Crowdfunding in 2019 en de wijze waarop de experts van VoordeKunst ons daarin hebben begeleid, heeft er voor gezocht dat crowdfunding toegankelijker is geworden waar we vaker gebruik van zullen maken in de toekomst. De crowdfunding fungeerde ook als middel om donateurs in kaart te brengen. Voor het verder opbouwen van de Club van 500, putten we uit het donateursnetwerk van de Crowdfunding, dat niet alleen 'bekende' donateurs bereikte, maar ook nieuwe en onverwachte contacten opleverde waarmee we ons donatie netwerk (Club van 500) verder kunnen opbouwen.

Intensiveren van verbindingen met Amsterdam-Noord en de NDSM-werf

Gare No More / Nieuw Dakota by Night

Onder het motto TAKE PART CELEBRATE ART startte Nieuw Dakota in 2019 een reeks avondprogramma's met muziek, optredens, performances, eten en kunst. We bieden een feestelijke ervaring met telkens een ander verhaal te midden van wisselende installaties en kunstwerken. Voor de samenstelling van de avonden werkt Nieuw Dakota samen met Gare No More, dat eerder naam maakte in Noord met bijzondere pop-up feesten onder de naam Gare du Noord.

De Evenaar

Eerdere acties in het verleden leidden al tot structurele samenwerkingen met Stichting Doras en verschillende Huizen van de Wijk. De focus ligt bij de samenwerking met Huis van de Wijk De Evenaar, vanwege de historische en geografische verbinding met Tuindorp Oostzaan (gebouwd voor scheepsarbeiders van de NDSM-werf). Samen met Helen Bolderman werken we vanaf 2019 aan de ontwikkeling van een programma van uitwisseling tussen Nieuw Dakota en De Evenaar. (In 2020 resulterend in een zomerschool voor kinderen met een taalachterstand in Noord, bij Nieuw Dakota tijdens de presentatie van de Corona-archives).

Stedelijke ontwikkelingen NDSM-werf/ Ms. van Riemsdijkweg

In 2019 nam Nieuw Dakota het initiatief om betrokken partners met elkaar in gesprek te brengen over de toekomstige ontwikkeling langs de Ms. van Riemsdijkweg in relatie tot de NDSM-werf. Hieruit is inmiddels het plan "Maakplaats MadeUpNorth" voortgekomen.

Van totale vrij-zone na het vertrek van de scheepswerf eind jaren '80 vond op de NDSM een transformatie plaats waarbij ruimtes deels geprivatiseerd werden en ingezet voor commerciële exploitatie. De afgelopen decennia is de openbare ruimte opgegaan in de verkapitalisering en festivalisering van de stad. De openbare ruimte wordt niet langer ontworpen en gebruikt als toegankelijke verblijfplaats maar als een transferzone (non-place) om zo snel mogelijk van A naar B te komen en om zeer tijdelijk veel mensen te 'verwerken'. Nieuw Dakota is samen met Stichting MadeUpNorth de trekker in de ontwikkeling van een nieuwe Maakplaats. Het DNA van deze zone wordt gevormd door begrippen als: maken, experiment, ambacht, scheepsbouw, nieuwe technologie, productie- en presentatie. We bouwen aan een creatieve gemeenschap, met prioriteit voor bestaande initiatieven aan de van Riemsdijkweg, een klein percentage woningen voor Noorderlingen en voor bestaande gebruikers (beschermen door regie op te voeren), met een mix van bestaande creatieven en instellingen en jonge talentvolle makers en ambacht. Behalve planvorming en lobby bij gemeente en vastgoed, wordt momenteel gesproken met participerende partijen, zoals de houtbewerkingsvakschool. Uitgangspunten bij de ontwikkeling van Maakplaats zijn: lage m2 meerprijs voor makers en creatieven, gezonde mix van betaalbaarheid, geen hoogbouw, grid van units en smalle straten, aan scheepsbouw verwante architectonische typologieën. De kerngroep (MACA,

MadeUpNorth, Nieuw Dakota) heeft als doel de Maakplaats als reëel alternatief onder de aandacht te brengen van belanghebbende stakeholders, zodat een droom werkelijkheid kan worden.

Bestendigen van (nieuwe) lokale, nationale en internationale samenwerkingen

In 2019 zijn warme banden met zowel De Balie als met het Amsterdam Museum gesmeed, in de loop van 2020 zullen de nieuwe mogelijke samenwerkingen voor 2021-2024 uitgewerkt worden.

Zie verder Hoofdstuk 4: Positie in de stad, culturele keten en samenleving

Aanvullend:

Meer diversiteit in organisatie

In 2019 werd de programmaraad aangevuld met een nieuw lid: Antonio Jose Guzman, beelden kunstenaar, geboren te Panama en woonachtig te Noord.

Behouden en ontwikkeling publieksbereik

We bereiken onze vaste doelgroepen door consequent een scala van communicatiemiddelen in te zetten: een actuele website, persbewerking, poster- en flyer verspreiding, digitale nieuws- brieven en natuurlijk een voortdurende stroom van posts op Instagram en Facebook. De komende periode zullen we daar ook andere sociale media aan toevoegen. Een belangrijk onderdeel van de communicatiestrategie is het zwaan-kleef-aan-effect via de samenwerking met wisselende partijen. Zie de openingen: men komt niet alleen voor de kunst maar ook voor het gevarieerde netwerk en verrassende mix van mensen dat Nieuw Dakota biedt. De kunst verbindt lokale en translokale netwerken fysiek met elkaar: Met een nieuw publieksoffensief verbreden we ons publiek stap voor stap. Dat doen we 1) met een fysiek en online publieksprogramma, 2) onderwerpen en activiteiten te agenderen waarmee nieuwe publieksgroepen worden bereikt (Gender Monologues, Nieuw Dakota by Night), 3) in de samenwerking met andere organisaties van elkaars netwerk gebruik te maken (De Balie, Amsterdam Museum, Stichting NDSM-werf / in het verleden: Holland Festival, Nationale Opera, Amsterdam Dance Event), 4) activiteiten in de wijk te organiseren (stichting Malak, Stichting Doras, De Evenaar, De Kleine Wereld.

Judith Westerveld, Mother Tongue, in: Faroff Nearby

2. Programmering en activiteiten 2019

Overzicht tentoonstellingen

Voetbal & Seks – Jos Houweling en Joop Stoop

Wat begon met een reactie van Joop Stoop op het boek *Bal & Voet* van Jos Houweling groeide uit tot een samenwerking. Joop scheurde een pagina uit het boek en maakte er een tekening bij. Van het een kwam het volgende: volgens Joop doet voetbal aan netkousen denken en volgens Jos doen netkousen aan netkousen denken. Voetbal en seks zijn de pilaren onder onze samenleving. Naast de samenwerkingen tonen Jos en Joop ook eigen werk: Joop de serie *Moeders Herberg* (*The Mother With Inn*), gemaakt in Frankrijk, en *Het grote elftal*, gemaakt op zijn computer. Samen zijn deze reuzen in de kunst nog groter: op elkaars schouders staan om het toeval te omarmen. Samenwerken is jezelf veranderen, veranderen is de motor van de kunst.

What we Forget

Met trots kondigt Nieuw Dakota de samenwerking met Wayne Modest (Head of the Research Center for Material Culture) en zijn team aan die in februari 2019 resulteerde in de eerste tentoonstelling 'What we Forget', over migratieproblematiek in Europa met deelname van internationaal gerenommeerde kunstenaars. Deze eerste kennismaking resulteerde in een structurele samenwerking waarbij we 1 x in de twee jaar een presentatie zullen maken, met wisselende actuele maatschappelijke thematiek en deelname van een internationale groep kunstenaars.

Far-off Nearby

In 2017 startte Nieuw Dakota met het onderzoeksproject *Far-off Nearby* (voorheen *Farmer in the city*). Dit project wel gesteund door Het bankgiroloterij Fonds en het Mondriaanfonds. Met dit project gaf Nieuw Dakota in 2018 handen en voeten aan de translokale positionering, door met zeven kunstenaars onderzoek te doen in Noord. Gelijktijdig schreef Maarten Doorman in het kader van dit project en in opdracht van Nieuw Dakota een essay *Ver weg en dichtbij* over het translokale in de kunst (zie bijlage). De resultaten van het project werden in 2019 getoond. Als vervolg op dit project zal een evaluatie plaats vinden en een doorstart worden gemaakt met als doel de verbinding met Noord te versterken en de opgedane kennis en contacten een vervolg te geven. Kick-off: opgepikt en gezien door Dutch Culture.

Doelstellingen was artistieke concepten te ontwikkelen die een ander verhaal over Amsterdam-Noord vertellen en die translokale verbanden zichtbaar maken en hierin samen te werken met andere maatschappelijke en culturele instellingen. Hieronder staan de instellingen genoemd met wie de kunstenaars samen werkten, per deelnemende kunstenaar:

- Sarah van Lamsweerde en Esther Mugambi: Het Poortgebouw, Stichting André Volten / Asterdarsweg 10, 1031 HR Amsterdam/ Inwoners van Amsterdam-Noord/ Stichting Malak / Zilverberg 82, 1025 CJ Amsterdam
- Judith Westerveld: Taalcentra Amsterdam-Noord (2017) / Havikslaan 221012 EK Amsterdam
- Participatiecentrum eVa en adaM (conversatielessen) en SIPI - Stichting Interculturele Participatie en Integratie (taallessen) / AGA-Lab, Amsterdam / De Roos van Dekamaweg 7, 1061 HR Amsterdam / Michaelis School of Fine Art / 31 - 37 Orange St, Gardens, Cape Town, 8000, South Africa
- Aimee Zito Lema en Elisa van Jolen: Papierfabriek: De Middelste Molen / Kanaal Zuid 497, 7371 GL Loenen / Openbare Basisschool (OBS) Twiske / Pandorinastraat 7A, 1035 VE Amsterdam
- Marisca Voskamp: Bewoners van Floradorp en middelbare school in Amsterdam-Noord
- Marjet Zwaans: Fablab, Amsterdam, Waag / Nieuwmarkt 4, 1012 CR Amsterdam

La Defense, the Venturing Gaze / Paulien Oltheten

Met *La Défense, The Venturing Gaze* (A photo video essay) toont Paulien Oltheten een selectie van beelden die ze verzamelde in het financiële district La Défense in Parijs: een anoniem verkeersgebied waar ze persoonlijke relaties aanging met enkele voorbijgangers die ze uitkoos om te volgen. Op de grens tussen fictie en documentaire creëert de kunstenaar scènes met de objecten en personen die ze tegenkomt om universele connecties tussen dingen en handelingen te onthullen. Met spitsvondige humor stelt ze zich onwaarschijnlijke relaties voor tussen mensen, hun bezittingen en hun dagelijkse habitat. Ze maakt poëtische en politieke lijnen die zich in de wereld van alledaagse dingen aftekenen, zichtbaar. Het lijkt er op dat grootstedelijk bouwprojecten, of het nu in Parijs is of in Amsterdam, in La Défense of op de NDSM-werf, zich weinig gelegen laten aan het belang, het faciliteren en het in stand houden van deze straatdynamiek. En misschien hoeft dat ook helemaal niet en zijn het juist de mensen zelf die dag in dag uit, het intermenselijke weefsel dat de stad leefbaar maakt, samen

creëren. *La Défense* belichtte het speelveld op intermenselijk niveau tussen gepland en ongepland gedrag, geplande on geplande ruimte en de frictie daartussen.

Migrating Textile: The senses in jeopardy / Elyem Aladogan, Maja Bajevic, Razan Hassan, Katherina Sidorova, Preta Wolzak

Niets is zo aaibaar en verleidelijk als textiel, vooral in een tijdperk als nu, waarin de technologie een grote rol speelt, en de zintuigen in gevaar lijken te zijn. Textiel met haar diversiteit in soort en structuur vertelt een verhaal. De expositie *Migrating Textile* was de tweede grote interdisciplinaire en internationale expositie geïnitieerd door stichting *Save the Loom*. *Migrating Textile* toont aan de hand van een aantal geselecteerde kunstenaars hoe de weefsels van mensen met hun omgeving een nieuwe betekenis krijgen en hoe groot de invloed van migratie op hun artistieke praktijk is. Unieke verhalen laten zien hoe identiteit beïnvloed wordt door mobiliteit, culturele aanpassing en hoop op een betere toekomst. De expositie verbeelde textiliteit door geborduurde, geweven en gevlochten werken te tonen; in abstracte zin laat zij zien dat elke gemeenschap een weefsel is met de mens als belangrijk component.

Paper Spirits / Soil Mates / Suzanne Bernhardt & Didi Lehhausen

Suzanne Bernhardt en Didi Lehhausen werkten begin 2019 beiden als artist-in-residence in respectievelijk Suriname (Moengo) en Indonesië (Yogyakarta). Wat hen bindt, behalve hun vriendschap, is een verlangen naar kennis over eeuwenoude materialen, technieken en de rituelen die met deze maakprocessen verbonden zijn. Suzanne Bernhardt verbleef bij stichting KIBI in Moengo en werkte samen met de Kali'na gemeenschap in Suriname en Frans-Guyana, die nog steeds op traditionele wijze keramiek maakt. Voor *Paper Spirits / Soil Mates* maakte ze verschillende werken die het contrast tussen bijna verloren geraakte technieken en het moderne leven zichtbaar maken. Didi Lehhausen is gefascineerd door rituelen om dingen, mensen en momenten mee te documenteren. Tijdens haar werkperiode bij *Ruang MES 56* in Yogyakarta vond ze portretten van na de onafhankelijkheidsoorlog in Indonesië – de eerste “bewijzen” van het onafhankelijke land. Samen met een schoolklas maakte ze portretten met dezelfde camera waarmee die archiefphoto's waren gemaakt en onderzocht ze met de kinderen wat het betekende om in deze tijd portretten te maken. In Nieuw Dakota presenteerden Didi Lehhausen en Suzanne Bernhardt de door hen op papier en in aarde verzamelde en gevormde kennis, als een fragmentarisch archief van rituelen, gedragingen, objecten, gedachten en herinneringen die het vertrekpunt vormen voor nieuwe verhalen, ontwikkelingen en (performatieve) experimenten.

Please fold here - do not tear / Artistic Research UVA / Gerrit Rietveld Academie

Is het verrichten en presenteren van artistiek onderzoek mogelijk binnen de kaders van een academisch instituut en gelijktijdig als onderdeel van een kunstenveld? Deze vraag stond centraal in de tentoonstelling en het publieksprogramma *Please fold here – do not tear*. De tentoonstelling is het resultaat van een proces waarbinnen discipline overstijgend wetenschappelijk denken en materiële (maak)processen worden gemengd. Het masterprogramma tracht kunst en wetenschappelijk onderzoek met elkaar te verbinden door de studenten onderwijs en inzicht te bieden in nieuwe vormen van onderzoek. Het programma wordt gecoördineerd door Jeroen Boomgaard en Paula Albuquerque. Deelnemende kunstenaars: Jesse Brinkerhof, Ester Eva Damen, Anouk Hoogendoorn, Sabrina Huth, Andrea Knezović, António Mesquita Cartaxo, Christine van Royen, Hanna Steenbergen-Cockerton, Sara-Lot van Uum.

Gender Monologues / Diana Blok

Gender Monologues is een ongeïn onderzoek naar hoe personen die geoefend zijn in het wekken van theatrale illusies zich verhouden tot hun eigen intieme rollenspelfantasieën en gender. Zij gaat daarbij dwars door gendergrenzen, zoekend naar manieren om deze aan het publiek voor te leggen. Diana Blok maakt wereldwijd nieuwe monologues en presentaties ervan. In Nieuw Dakota toonde ze op zes schermen levensgrote video portretten van twaalf acteurs en actrices die hun droompersonage van het andere geslacht spelen. Alle acteurs waren tijdens de 72 minuten durende installatie in beeld, terwijl steeds één van de stemmen klinkt. De interactie die tussen de acteurs ontstaat wekt de illusie dat ze daadwerkelijk op elkaar reageren en in een soort gesprek zijn verwickeld. De vermenging van literatuur, performance, film, het doorkruisen van tijd & gender, nodigde het publiek uit om onze vooroordelen over welke kunstvorm boven de ander gaat te herzien. Het publiek - vaak tot tranen geroerd - ondergaat de aanwezigheid van de acteurs die zich zwiingend tot hen richten, en die de confrontatie met hun eigen aanwezigheid aangaan, in stilte of in hun rol wanneer een van hen spreekt. Voor de presentatie in Amsterdam maakte ze nieuwe monologues met Claron McFadden, Vanja Rukovina, Karina Holla en

Levi de Kleer, allen in de hoedanigheid van hun verkozen personage. De keuze van de acteurs weerspiegelt hun eigen culturele achtergrond. Zo wordt gebouwd aan een 'cross-casted library of cultures'. Interculturele participatie is een essentieel element in deze installatie. Gender Monologues werd in 2016 geselecteerd door 'Dutch Manifestations Abroad' met het Fonds Podiumkunsten. Eerdere presentaties en monologues vonden plaats in Rio de Janeiro en Paramaribo. Chris Keulemans schreef een kort essay bij de openingsspeech (zie bijlage).

Alien Realism / Marc Oosting

Alien Realism is een installatie van Marc Oosting opgebouwd uit sculpturen, schilderijen en veel neon. Alien Realism ontleent zijn titel aan een project dat de kunstenaar twee jaar geleden startte. Voor Alien Realism heeft Marc Oosting een Koreaans kunstenaar gevraagd zijn marker schetsen te reproduceren in olieverf. Waar de schetsen voorheen vergeten en verspreid in zijn atelier rondslingerden, worden zij nu onder de aandacht gebracht met de dramatische transformatie die zij ondergaan. Van de snelle marker tekeningen worden zij omgevormd naar uitvoerige, tijdrovende olieverf kopieën. Oostings handschrift wordt door de uitstekende techniek van de Koreaanse kunstenaar gereproduceerd terwijl deze tegelijkertijd wordt verhuld. Vragen met betrekking tot culturele productie, authenticiteit en anderszijn liggen aan de basis van Alien Realism.

Activiteitsniveaus

(De programmering van) Nieuw Dakota behelst veel meer dan alleen datgene wat zichtbaar is in de ruimte in de vorm van presentaties en tentoonstellingen. Onder de globale noemer van Public Program en Community Building vinden op verschillende niveaus activiteiten plaats, zowel in Nieuw Dakota, als daarbuiten (Noord Amsterdam en internationaal). Hieronder volgt een overzicht van de verschillende niveaus en activiteiten.

Niveau 1 / de centrale ruimte

- de tentoonstellingen, met opening (zie overzicht programmering)
- kortlopende presentaties en verhuur tussen de hoofdpresentaties door (Artistic Research)

Niveau 2 / de openbare ruimte

- de tijdelijke interventies en projecten in de openbare ruimte (in het kader van Far Away Close By)
- zomerprogrammering van de 'tuin'

Niveau 3 / public program

- de catch (dichters reageren op de projecten)
- Nieuw Dakota by Night (5x per jaar)
- trans-lokale diner (2 per jaar)
- overige randprogrammering (Amsterdam Art Weekend, 24h Noord, e.a.)
- kunst&co (samenwerking met bedrijven)

Niveau 4 / educatie

- workshops op maat voor basis- en middelbaar onderwijs
- workshops voor volwassenen
- buitenschoolse opvang (structurele samenwerking met de Elzenhagen)
- klas in de kunst (structurele samenwerking met Klein Amsterdam)
- Kunstkijkdagen

Niveau 5 /merchandise en vrienden

- wijkambassadeurs
- pioniers en vrienden
- Club van 500
- What-do-you-call-the-world-shop

Niveau 6 / internationaal

- Disarming Design Palestina
- Tembe Art Studio Suriname

The Catch

Thomas Mohlmann voert als curator van de poëzie de regie; hij nodigde ook afgelopen jaar weer andere dichters uit om te reageren. Bij ieder project kiest hij een dichter en koppelt hem of haar aan de makers. Vanaf dat moment werkt de dichter aan een nieuw gedicht geïnspireerd op het werk van de kunstenaar. Op de slotdag vindt een bijeenkomst plaats waarbij de dichter het nieuw geschreven werk voordraagt. De gedichten

worden online gepubliceerd en op termijn gebundeld in boekvorm. Dit jaar met Ellen Deckwitch (Voetbal en Sex), Saskia Stehouwer (La Defense) en Thomas Möhlmann (Gender Monolgues).

Overige randprogrammering

- New Years party
- Nieuw Dakota by Night
- Performance Ektor Ntourakos, tijdens La Defense
- Een lijn kan je ook samen trekken / tekenperformances door Noord met deelnemers door Liesje van de Berk tijdens Over 't IJ festival
- Radio Noord bij Gender Monolgues, met kunstenaars én nieuwe noorderlingen Jef Andrea alias Uncle Jefferson en Selby Gildemacher alias DJ Fer Drijver

Liesje van de Berk, een lijn kun je ook samen trekken, performance tijdens Over 't IJ festival

3. Marketing en publiek

Nieuw Dakota telt gemiddeld 13.000 bezoekers per jaar. Per project komen ongeveer 1500 bezoekers. Hierbij zijn de indirecte bezoekers niet meegeteld: bezoekers die in aanraking komen via activiteiten in de wijken en andere acties in de buitenruimte. De programmering genereert veel belangstelling van de media en zorgt voor een organische groei in onze bezoekersaantallen. We streven naar lichte groei per jaar.

Doelgroepen

De belangrijke doelgroepen zijn bewoners en bezoekers van de directe omgeving. De tweede doelgroep van Nieuw Dakota zijn de specialisten. Zij vormen het publiek dat primair vanuit de inhoud is geïnteresseerd en de functie van Nieuw Dakota binnen het culturele ecosysteem als laboratorium waarmaakt. De derde doelgroep zijn de kinderen die Nieuw Dakota via de scholen bezoeken. En de vierde doelgroep zijn de toeristen en dagjesmensen, die ons spontaan vinden of al in het thuisland over de NDSM-werf en Nieuw Dakota gelezen hebben.

Nieuw Dakota wordt door bezoekers ervaren als een baken van rust, waar iedereen binnen kan komen, wachtend op de pont, of terugkomend van werk. We zijn een plek tussen buurthuis en museum in. Onze doelgroep is zowel de nieuwe bewoner van de nieuwbouw op de werf als de actieve Afghaanse moeder in het Huis van de Wijk en de dolende toerist. Om deze diversiteit aan publieksgroepen te bereiken zetten we regelmatig met kunstenaars de wijk in, met acties en interventies, niet als losse flodders maar als een structureel onderdeel van de programmering. Onze radicale gastvrijheid bereikt niet alleen het eigen huis of de werf.

Nieuw Dakota zet zich in om de verbinding op verschillende manieren tot stand te brengen:

- onderwerpen te programmeren en activiteiten te organiseren die specifieke doelgroepen in Amsterdam-Noord aanspreken;
- interventies in de openbare ruimte te realiseren;
- buurtgerichte activiteiten te organiseren;
- contact te leggen met buurtcentra

Aandacht in de pers

De programmering is regelmatig spraakmakend en trekt een breed publiek uit de stad en omtrek. Zo kreeg de tentoonstelling Gender Monologues in 2019 brede aandacht in landelijke pers en twaalf regionale dagbladen, met als gevolg bezoekers uit de hele land. Om aandacht te generen in de media en een bijdrage te leveren aan het culturele debat over de snelle en overweldigende veranderingen in onze gemeenschappen en de wereld om ons heen, maakt Nieuw Dakota gebruik van een drietraps strategie: 1) verspreiden van berichten en creëren van nieuwswaarde via nieuwe media (nieuwsbrief, Facebook, Instagram) 2) versturen van persberichten aan een groot persbestand 3) persoonlijke benadering van contacten in de media. Selectie persoverzicht van 2019:

- Het Parool, Edo Dijksterhuis, 25-10-2019, "Alien Realism: minutieus gereproduceerde vermaning met dubbele bodem"
- Leidsch Dagblad, Voorbij de grenzen van de sekse, Jaap Stiemer, SEPTEMBER 16, 2019
- NRC, Zijn jurk is een waagstuk, Joyce Roodnat, SEPTEMBER 16, 2019

4. Positie in de stad, culturele keten en samenleving

Doelstellingen, strategie en acties zijn onlosmakelijk verbonden met onze samenwerkingspartners. We presenteren ze met trots, ruim 30 partners die samen Nieuw Dakota mooier en ruimer maken. Zij vormen de backbone van Nieuw Dakota en maken de functie van Nieuw Dakota binnen het culturele ecosysteem als laboratorium waar: De structurele partners verdelen we onder in verschillende categorieën die corresponderen met doelstellingen en strategie:

Kerngroep Maakplaats Ms. van Riemsdijkweg: Stichting MadeUpNorth; MACA, ontwikkel-lab van Eye; Marisca Voskamp, cultureel gebiedsregisseur

Partners voor wijkprogrammering: Stichting Malak; de Evenaar; Stichting Doras; Stichting Historisch Archief Tuindorp Oostzaan

Partners in educatie: Kunst in Noord; Stichting Lijmlab; Stichting Wijsneus; Sterrenmakers; Stichting Jam (Kunstschooldagen); de scholen: Klein Amsterdam, ABBS de Elzenhagen, Het 4e Gymnasium, Het IJburg College, Haags Montessori Lyceum, St. Michaël College/ Zaandam; ROC Art & Design, IMCWeekendschool, de Poolster; e.a.

Partners voor kunst in de openbare ruimte NDSM-werfWest en Tuindorp Oostzaan: BMB en VolkerWessels (vastgoed, ontwikkelaars van het gebied); Streetart Museum.

Cultureel netwerk NDSM-werf: Stichting NDSM-werf; NDSM Open; Kinetisch Noord, Over 't IJ festival, Streetart Museum; Sexyland, Beautiful Distress

Partners in Noord: Verdedig Noord, Cultuurtafel Noord; Stichting André Volten; BeamSystems; Student Hotel

Partners in de stad: MOKER (verenigde presentatieruimtes); Amsterdam Museum; De Bali; Research Center for Material Culture (the research Institute of the Tropenmuseum - In 2019 resulterend in de eerste tentoonstelling 'What we Forget', over migratieproblematiek in Europa met deelname van internationaal gerenommeerde kunstenaars. Vanaf 2019 zullen we jaarlijks met het Research Center for Material Culture een tentoonstelling maken); Gerrit Rietveld Academie (jaarlijks presenteren we de resultaten van de masterstudenten van Artistic Research); Gemeente Amsterdam - werkgelegenheidsplek voor statushouders met artistieke achtergrond; Stichting Perdu, Unseen, Bier&Co

Internationale partners:

- Disarming Design Palestina - een design label met producten ontworpen en ontwikkeld met Palestijnse en internationale kunstenaars, ontwerpers en studenten, onder leiding van Annelys de Vet. Het label bestaat uit een verzameling van functionele voorwerpen die gezamenlijk een alternatief Palestijnse verhaal vertellen.
- Tembe Art Studio, Suriname - Het werk van Marcel Pinas staat in het teken van de zichtbaarheid en het behoud van de lokale cultuur van de Marrons. Hij heeft een museum en een residency in Moengo. Nieuw Dakota en Moengo onderhouden een structurele uitwisseling van kunstenaars over en weer.
- Zayed University Dubai - Sinds de eerste presentatie van alumna Asma Khoory van de de Art Academy van de Zayed University, is een structureel contact gelegd met de Nederlandse curator en kunstenaar Walter Willems. Hij is daar hoofddocent aan de academie waar alleen vrouwelijke kunstenaars kunnen er studeren.
- in ontwikkeling: A4 / Chengdu (China) - In 2017 bracht Tanja Karreman een bezoek aan Chengdu om daar de mogelijkheden voor samenwerking af te tasten, gevolgd door een verkenning door curator Mette Samkald in 2019. A4 is recent van een galerie uitgegroeid tot een Museum voor hedendaagse kunst met een residency voor buitenlandse kunstenaars. Marc Oosting die bij ons exposeerde was een van de residents.
- in ontwikkeling: MACRO ASILO, Rome - een bijzonder centrum waar maken en tonen op een organische wijze verweven zijn in een maatschappelijk programma van kunstenaars en migranten.

5. Ontwikkeling financiën en toelichting balans

We ontwikkelden ons de afgelopen tien jaar op financieel vlak van onzeker naar stabiel. En hoewel er nog altijd risico's zijn lijkt nu een periode aangebroken waarbij voor het eerst een buffer kan worden opgebouwd. Belangrijke ontwikkeling is de opheffing in 2018 van de vennootschap, waar het bestuur 100% van de aandelen in hield. Dit heeft de structuur en de governance aanzienlijk vereenvoudigd. De opheffing van de BV heeft volgens de daarvoor geldende procedure plaatsgevonden. Het boekjaar 2018 van Nieuw Dakota werd al met een minimaal positief resultaat afgesloten. Het jaar 2019 toont een aanzienlijk hoger resultaat. Dat komt door een mix van subsidies, bijdragen in natura, sponsoring en crowdfunding. Het weerstandsvermogen van de stichting blijft in relatie tot de omvang van de activiteiten zeer bescheiden van omvang. De liquiditeitspositie is de afgelopen boekjaren verbeterd en het weerstandsvermogen iets verhoogd. Deze lijn willen we ook de komende periode doorzetten. De stichting is steeds in staat geweest om aan haar verplichtingen te voldoen, dankzij structurele en projectsubsidies en een goede liquiditeitsplanning.

Resultaten over 2019

Het boekjaar 2019 van Nieuw Dakota is met een positief resultaat ten bedrage van € 9.759 afgesloten. Dit bedrag is toegevoegd aan de algemene reserves. Het weerstandsvermogen van de stichting komt tot uitdrukking in de hoogte van de algemene reserve. De algemene reserve bedraagt € 9.759 en is daarmee in relatie tot de omvang van de activiteiten van bescheiden omvang. De liquiditeitspositie per balansdatum is hiermee in vergelijking met het voorgaande boekjaar verbeterd. Het hoge saldo aan liquide middelen in 2018 werd veroorzaakt door een vooruitontvangen subsidie voor een nog te realiseren project. In 2019 is het eindelijk gelukt om het liquiditeits saldo daadwerkelijk te verruimen. De Stichting was in staat om aan haar verplichtingen te voldoen. Mede door subsidie toezeggingen voor projecten in 2019, donaties, een succesvolle crowdfunding en een goede liquiditeitsplanning zal dat ook in 2020 het geval zijn.

Sarah van Lamsweerden en Esther Mugambi, Georgic Gardens in: Faroff Nearby

Bijlage Samenvatting in relatie tot punten verleningsbeschikking AFK Kunstenplan 2017-2020

Hieronder volgt een samenvatting van alle punten van kritiek en verbeterpunten zoals in de verleningsbeschikking van het AFK is benoemd. Per punt volgt een beknopte bondige reactie. De meeste punten komen uitvoeriger terug in de overige hoofdstukken van het jaarverslag.

Artistiek-inhoudelijk = ruim voldoende

Visie is vrij algemeen, scherper vertalen naar samenhangende programmering - translokale = niet de basis voor alle programmalijnen

- Voortdurende aandacht voor visie in relatie tot translokale positionering
- Translokale verder doorgevoerd als onderliggende visie van programmering
- Translokale verdiepen met projecten (Far-off Nearby)
- Verdieping geven aan begrip translokale, doorgevoerd in communicatie, zonder het telkens te dik er boven op te leggen, maar het publiek zelf de verbanden te laten ontdekken
- Programmalijnen Noordkant en Allianties vormen de translokale ruggengraat / StartUp (jong talent) en Collectors Choice (kunst van het verzamelen) staan meer op zich zelf

Versnippering of diversiteit?

- Doen door visie aan te scherpen en samen met programmaraad de projecten door te lichten en te selecteren
- Kwaliteit benoemen van de projecten, ook in relatie tot elkaar: de geselecteerde en uitgevoerde projecten en programmaonderdelen hebben wel degelijk samenhang, met name in de programmalijnen Noordkant en Allianties
- Daarnaast is uitgangspunt voor de programmering om ruimte te geven aan diversiteit.

Waardering voor programmalijnen en educatie, programmalijnen consequenter voor het publiek inzichtelijk maken

- Er zijn veel contacten met scholen die structureel worden uitgebouwd.
- Translokale wordt naar buiten gecommuniceerd. Programmalijnen zijn voor intern gebruik als kader
- Programmering evalueert, met noties als radicale gastvrijheid en AndereWereldburger

2. Zakelijke kwaliteit = ruim voldoende

Weinig weerstandsvermogen maakt kwetsbaar, buffer opbouwen in toekomst buffer ontbreekt nog.

- Gezonde mix van publiek en privaat inkomsten
- streven is ook inkomsten te hebben uit commerciële activiteiten
- Doel voor 2019 is gehaald: gezondere balans en grotere buffer opbouwen

Culturele diversiteit meer aandacht geven in de organisatie

- In de programmering komt de diversiteit ruimschoots aan bod
- Antonio Guzman is nieuw lid van de programmaraad, vanaf 2020
- Binnen de organisatie is diversiteit een voortdurend punt van aandacht
- Samenwerking met Research Centre for Material Culture
- Samenwerking met transculturele coach van de gemeente Amsterdam, Essam Zaki

3. Publiek = voldoende

Nieuw Dakota wil publieksaantallen laten groeien, echter publieksonderzoek ontbreekt tot nog toe, daardoor onduidelijk hoe groei tot stand te brengen

- Publieksaantallen is iets gestegen, en we komen uit op bijna 13.000 fysieke bezoekers, een lichte stijging ten opzichte van vorig jaar (10.000)
- Daarbij is het publiek dat bij interventies in de openbare ruimte betrokken is, actief of als toeschouwer, niet meegeteld omdat deze lastig meetbaar zijn
- Per project zoeken we naar nieuwe doelgroepen, zoals met Nieuw Dakota by Night (jongeren/dance/club) en Gender Monologues (gender)
- Wijkambassadeurs voor nieuw publiek in Noord
- Agenderen van projecten die innovatieve vorm van publieksbereik stimuleren (Gender Monologues, Nieuw Dakota by Night, Far-off Nearby).

Beter aansluiten op selectie van festivals, openingstijden verruimen en speciale communicatie

- Vanwege te kort aan capaciteit richt Nieuw Dakota zich op aansluiting bij de culturele festivals, zoals Over 't IJ festival (zowel in 2018 als in 2019 maakten we onderdeel uit van hun programmering) en NDSM-open (zie ook bijdrage aan Magazine door Tanja Karreman, in bijlage).
- experimenteren met langere openstelling (avond en dag) vanaf 2020

Engelstalige communicatie voor toeristen

- Is een feit, met engelstalige website en hand-outs bij de tentoonstelling
- Vanaf 2020: zichtbaarheid en routing vanaf de pont

Ontwikkeling NDSM en Noord is positief, gebruiken

- Als een van de langst zittende culturele instellingen in Noord, hebben we vanaf het begin een grote bijdrage geleverd aan de culturele foodprint van Noord
- Ook het onontgonnen Noord, ver weg van het 'hippe' IJ (Far-off Nearby) heeft de aandacht van Nieuw Dakota
- Strategisch overleg met stakeholders m.b.t. ontwikkelingen van de Ms. van Riemsdijkweg - heeft geleid tot werkgroep Maakstad MadeUp North
- Publieksbereik richten op nieuwe toekomstige bewoners op de werf en aan de Klaproosweg

Meer aandacht voor publiek met niet-westerse achtergrond

- Aandacht voor publiek met een niet-westerse achtergrond is inherent aan de translokale programmering en de projecten die we realiseren maar deze inherentie is niet genoeg; met de samenwerking met het Huis van de Wijk gaan we gericht programmeren voor een divers publiek.

4. Belang voor de stad = voldoende

Samenwerking blijven aangaan, met name met Stichting NDSM-werf

- Samenwerken en verbinden is een van de kerndoelen van Nieuw Dakota en uit zich in de projecten die we doen en de samenwerkingen die we aangaan
- Met stichting NDSM-werf is op reguliere basis contact, in 2019 is het contact met de nieuwe directeur Tim Vermeulen aangehaald en werken we samen in de ontwikkeling van de Maakstad Ms van Riemsdijkweg.
- Ketenversterkende samenwerking met een BIS instelling realiseren; in 2019 zijn warme banden met zowel De Balie als met het Amsterdam Museum gesmeed, in de loop van 2020 zullen de nieuwe mogelijke samenwerkingen voor 2021-2024 onderzocht worden.

Bijlage Openingspeech Chris Keulemans bij Gender Monologues

This is the book I never read
These are the words I never said
This is the path I'll never tread
These are the dreams I'll dream instead

If Diana Blok had invited me to take part in this project, I would have chosen to be Annie Lennox and speak the lyrics of her eternal ballad *Why*. I just quoted a few lines. She is everything I am not. At her peak, Lennox was simply the best singer and the most beautiful woman in the world. She was powerful and she knew it. All the more touching was her clear vulnerability. In the video for this song, she looks like a young man dressing up in the clothes of an extravagant lady nightclub dancer. And in earlier clips, you might remember, no man has ever looked better in a tuxedo. Annie Lennox knows a thing or two about cross-casting.

And so does Diana Blok. This installation is such a relief. We live in times when many people choose to fortify their identity. Their national or ethnic or gender or political identity. Those in power do it out of lust for more power. Those less privileged do it out of self-defence. But the future can never be fortified. It can only be open and fluid and free to move between all that has become solid.

Diana Blok, a child of many countries, from Uruguay to the Netherlands, has described herself as 'a migrant, a nomad, a pilgrim, a citizen of the state of transition.' In her long career as a photographer, she has always invited others to join her on that journey. In the Gender Monologues that meant: transform yourself into a person you admire of another gender: Diana would then film you, in the delicate manner that has always characterized her work, and place you in the company of others who were brave enough to take this step.

It is not easy. Shifting into someone else's identity doesn't mean shedding your own. You bring what you have into what you have not. James Baldwin wrote: 'History is not the past. It is the present. We carry our history with us.' And the actress Helen Kamperveen understood this deeply when she slipped into the great black American writer's voice and presence.

Ogutu Muraya knew immediately that he would choose Wangari Muta Maathai, the Kenyan environmental political activist and Nobel laureate. From her memoirs he selected a passage about her childhood. But it took him time to be ready. He writes: 'This was a hard role to play, I wrestled with it and myself – and eventually managed to tune out my over-rehearsed masculinity and yielded to my inner femininity. Then something very special happened inside me - the male and the female dissolved into one being.'

Ogutu is a versatile, politically conscious performer and storyteller. He should have been here today. But the Dutch immigration policy is making it hard for him to travel from Kenya to Europe. A man brave enough to cross personal borders is being stopped by institutional borders that reduce him to his national identity.

Thanks to Diana Blok, he can still be here, in a way, on screen. She has brought together people from three continents – and us – allowing us to move, in the most intimate fashion, from identity to identity, from gender to gender, from memoir to dream, from love to rage, from solid to fluid.

Annie Lennox would be proud.

Bijlage Radiclae Gastvrijheid NDSM-open / Tanja Karreman

Listen to river spirits, wash yourself but use only what you need and treat it like it is not yours!

Zwarte zeep

Wanneer bij goed weer de voordeur en de roldeur aan de achterzijde wagenwijd open staan om voor een beetje verkoeling te zorgen, is Nieuw Dakota op zijn best. Dan is het een huis van de straat - gelijk- vloers en vrij toegankelijk met toegang tot het best bewaarde geheim van de NDSM-werf: de achtertuin, verstopt tussen de wanden van golfplaten, met uitzicht op de NDSM-kraan en aan de zijkant een klein- schalig garagebedrijf, gescheiden door het kunstwerk InsideOutside van Maze de Boer: een priegel van garagedeuren dat beschutting biedt tegen zon en regen. Een paradijsje met wuivend riet, zelf gekweekte groenten en een tafeltennistafel voor wie zin heeft om te spelen. Binnen is buiten en andersom.

Deze zomer, gedurende de heetste weken van het jaar; toonden Suzanne Bernhardt en Didi Lehnhausen werken die ze respectievelijk gedurende een residency in Moengo/Suriname en Ruang MES 56 in Yogak- arta/Indonesië hadden gemaakt. Het publiek wandelde binnen van beide kanten; verdwaalde toeristen, festival gangers, zelfs het vaste winter publiek was verrast door licht en ruimte en laafde zich aan de enorme kalebas met koud water bij de achtertuin. Bernhardt goot water over de handen van bezoekers met een grote houten lepel. De onweerstaanbaar naar geblakerd hout geurende zwarte zeep, maakte ze van de verbrande bast van de Kwepiboom uit de oerwouden van Suriname, als overblijfsel van de klei- objecten die ze ermee maakte naar traditioneel inheems receptuur.¹

Ruimte voor kunst

Rondom de NDSM-werf Oost worden 6000 woningen gebouwd. De biosnackbar maakte plaats voor dure appartementencomplexen. De containerwoningen voor studenten en statushouders zullen weldra plaats moeten maken. Ondertussen spuiten kunstenaars de wanden van het Streetart Museum in de voormalige Lasloods vol. Het is een prachtig schouwspel van parallelle werelden: toeristen die op de foto gaan voor de reusachtige muurschildering van Anne Frank, modellen die tegen de achtergrond van telkens wisse- lende graffiti worden gefotografeerd - terwijl aan de overkant van de straat de ruimte langzaam maar ze- ker wordt gladgestreken en de nieuwbouw keurig de hoogte in gaat.

Zienderogen komt de werf in verdrukking. Maar wat wordt er eigenlijk verdrukt? De ruimte, de mensen? De ruimte om te spelen en te delen? Het licht? Het andere geluid, de tegenstem? De hamvraag van de vijfde NDSM-OPEN is: wat kunnen kunst en de aanwezigheid van culturele ruimtes/zones betekenen voor de leefbaarheid van een gebied en van de stad? Want meer nog dan de fysieke 'open' ruimte op de werf is het de mate van openbaarheid en gemeen- schappelijk gebruik die onder druk staat. De afgelopen jaren is de openbare ruimte, ook op de werf, op- gegaan in de verkapitalisering en festivalisering van de stad. De openbare ruimte wordt niet langer ont- worpen en gebruikt als toegankelijke plek maar als een doorgangsroute - een transferzone - om zo snel mogelijk van A naar B te komen en om zeer tijdelijk veel mensen te 'verwerken'.

Dit roept een behoefte aan andersoortige ruimtes op: een cultureel weefsel als tegenwicht aan wat Jappe Groenendijk 'de vliegtuigbubble' noemt²; plekken om letterlijk en fi guurlijk stil te staan, voor iedereen, niet insluitend maar open. Nieuw Dakota opent met dit essay graag de discussie hoe deze plekken er uit kunnen zien, hoe ze zich verhouden tot de openbare ruimte en tot elkaar, en voor wie ze bedoeld zijn. Tien jaar geleden werd Nieuw Dakota door een paar kunstliefhebbers uit Noord opgericht. De ambities waren groots, de naam verwees naar de pioniersgeest van de Mid-West, er werd gelonkt naar de mondia- le kunstwereld. Nieuw Dakota werd met argusogen bekeken, binnen de kunst, en ook op de werf: de whi- te cube - synoniem voor kunsthandel, het grote geld, internationale musea - strookte niet met de anar- chistische geest van de werf! Maar het tij keerde. Het is precies in deze tien jaar dat zich wereldwijd een nieuw soort kunstruimte ontwikkelde, vanuit een sluimerende behoefte aan andersoortige niet-commer- ciële intieme ruimtes in de stad - plekken waar niet consumeren of vermaak voorop staan, maar ontmoe- ting en bezinning, kijkend naar de wereld vanuit een translokaal perspectief.³

Publieke ruimte als inclusiviteit

Voor de aanwezigheid van een cultureel weefsel in de stad, als een parallelle wereld - een uitvalbasis, een safezone - is de aard en de mate van toegankelijkheid van de plek minstens zo belangrijk als de inhoud en de kwaliteit van de programmering. Dit soort plekken hebben de potentie om een verlengstuk van de openbare ruimte te zijn, de openbare ruimte te 'verbreden' en het gebruik ervan te intensiveren, niet alleen in kwantiteit maar in kwaliteit en intimiteit.

Van oudsher is de openbare ruimte een plek voor ontmoeting. En kunst is daarin belangrijk - er is geen land ter wereld met zoveel kunstwerken per m2 als Nederland. Kunst maakt een plek. Kunst vertelt het verhaal van een stad. Kunstwerken vormen het collectieve geheugen. Ze zorgen ervoor dat mensen zich kunnen verbinden aan een plek, goedschiks of kwaadschiks.

Ontwerpers van de stedelijke omgeving grijpen vaak terug op de Nollikaart : Gianbattista Nolli bracht het Rome van 200 jaar geleden minutieus in kaart. Daarbij maakte hij geen onderscheid tussen bebouwde en onbebouwde ruimte, maar tussen privaat (zwart) en publiek (wit). En tot de publieke ruimte van het histo- rische Rome behoorden niet alleen de straten, stegen en pleinen maar ook de kerken, kloosters en ande- re publiek toegankelijke gebouwen. Opvallend is de gelijkmatige verdeling van zwarte en witte gebieden. In Nederland anno 2019 zal de kleur zwart de overhand hebben. De Nolli kaart biedt een handvat om te kijken naar een gelijkmatigere verdeling van plekken, in het streven naar leefbaarheid en inclusiviteit. Neem, als gedachte-experiment, de NDSM-werf. Er is veel open ruimte. Maar: is de NDSM-loods open- baar of niet? En Nieuw Dakota en Beautiful Distress House, die vier dagen in de week open zijn? Sexy- land: openbaar of niet? Festivals duren een dag en zijn alleen toegankelijk tegen betaling van

tickets en consumpties. De werf zo in kaart brengen is een onderzoek waard. De legenda breiden we uit met een eigentijdse variant tussen wit en zwart in, eerder lichtblauw dan grijs. Deze sprankelende blauwe zones zijn weliswaar publiek maar niet altijd toegankelijk. Het blauw manifesteert zich in verschillende gedaantes van tijdelijkheid.

Radicaal gastvrij

Felix Rottenberg presenteerde namens de Kunstraad op 5 juli in Nieuw Dakota de 'nominatie' van de A- Bis instellingen. Hij nam de gelegenheid om die instellingen op te roepen tot het nemen van radicale maatregelen om te voorkomen dat de stad en de mensen in de wijken nog verder polariseren. Dreigend - haast denigrerend, met de vinger omhoog – riep hij dat een projectje niet genoeg is. Ik moest aan Massih Hutak denken met zijn Verdedig Noord, aan Chris, Joop, Marcel, Fatima, Mazen, Marisca, Sarah, Judith en alle anderen die in Noord al jaren bezig zijn om verbindingen te leggen met de scholen, de buurtkamers, de mensen. Wethouder Touria Meliani wil nog net niet overgaan tot een quorum maar ook haar boodschap is helder: de mate van inclusiviteit wordt leidend bij de uiteindelijke beoordeling van plannen en toekenning van gelden.

Hoewel we hetzelfde ambiëren, riep alles in mij op tot het gebruik van een andere taal. Toen ik aan het einde van de middag als gastvrouw van Nieuw Dakota het woord kreeg besloot ik spontaan een nieuwe dimensie aan de oproep tot radicaliteit toe te voegen. Ik introduceerde de ter plekke bedachte term 'radicale gastvrijheid'.⁴ Dat is wat wij hier al tien jaar doen: gastvrije en voor iedereen toegankelijke ruimte maken, met aandacht en continuïteit.

Open de deuren en maak ruimte! Dat is een uitdaging aan alle stadsmakers - kunstenaars, stedenbouwers, architecten, gebiedsmanagers en ontwikkelaars. Hoe gaat deze nieuwe ruimte er uitzien? Op welke manier en met welke middelen stellen we ruimtes die de publieke dimensie van de stad versterken veilig? Ontstaan vanuit een organisch gegroeide verbinding met de directe omgeving vormen ze idealiter een sterk en vitaal weefsel dat uitgaat van radicale gastvrijheid.

Radicale gastvrijheid kent twee richtingen: naar binnen en naar buiten. Volgend jaar vieren we ons tien-jarig bestaan. Dat doen we met een vernieuwde versie van de Summershow met aandacht voor talent in Noord en op de werf, een ontwerpwedstrijd om van de gevel van Nieuw Dakota een baken in de stad te maken, een mobiel atelier dat langs bejaardencentra, scholen, buurtkamers, bibliotheken en ziekenhuizen reist (resulterend in het 750 jaar Noord boek) en een doorlopend publieksprogramma met sprekers van dichtbij en ver weg, om samen uit te tekenen hoe dit inclusieve, translokale culturele weefsel van de toekomst er uit zal zien. Tijdelijk duurt het langst, als een relatie die zoveel spannender en liefdevoller kan zijn in het besef van de voortdurende eindigheid ervan. Terwijl zich ondertussen, haast onmerkbaar maar gestaag, een band smeedt van vertrouwen, continuïteit, aandacht en aanwezigheid in verschillende tinten blauw: radicaal gastvrij.

Tanja Karreman

¹ De zeepjes worden verkocht bij Nieuw Dakota met een wikkel waarop staat: "Listen to river spirits, wash yourself but use only what you need and treat it like it is not yours! Soap made with Kwepi charcoal from Suriname / Kwepi is a special tree of which the bark is used in the ceramic process of Kali'na Amerindian pottery." riverinreverse.hotglue.me

² Losgezongen van Tijd en Ruimte, in: Zeven jaar Geleden, Motley boek, juni 2019, Jappe Groenendijk is filosoof, schrijver en dramaturg. Hij is verbonden aan de Amsterdamse Hogeschool van de Kunsten, waar hij studieleider is van de master Kunsteducatie en kunstfilosofie doceert. Daarnaast werkt hij als muziektheater- en dansdramaturg.

³ Maarten Doorman schreef in opdracht van Nieuw Dakota in 2018 het essay Ver weg dicht bij, over het translokale in de kunst: https://nieuwdakota.com/wp-content/uploads/2019/03/Maarten-Doorman_Far-off-and-nearby_On-translocality-in-the-arts.pdf

⁴ Naar analogie van de term radicale autonomie die Jeroen Boomgaard tien jaar eerder als receptuur voor kunst in de openbare ruimte lanceerde. Wat destijds een adequate houding (radicaal autonoom) leek om te complexiteit en vooral de corrumperende politieke dimensie van kunst in opdracht te lijf te gaan (kunst in tijden van procesmanagement), lijkt nu niet meer voldoende. Het procesmanagement bleek slechts een aankondiging van een veel rigoureuze verschuiving. In die zin heeft Felix gelijk: er is nu iets veel fundamenteler mis - de publieke dimensie zelf staat zwaar onder druk. Het gebrek aan inclusiviteit en de oproep tot radicale maatregelen zijn daar een uitvloeisel van.